

S O K F É L E .

36. Szám.

Béts. Május 3-dikán.

1855

Emlékeztető Jegyzetek.

M á j u s .

1 Máj. — 1576. Batori István, kinek emléke nálunk 's a' Lengyeleknél nem mulandó, Lengyel Királynak koronáztatik. — 1749. Laudon Kapitány lesz az elhíresedett Trenk pandurjai közt. — 1752. Ma szül. Hannoverában Leisewitz. Ki nem ismeri egyetlen munkáját: Julius von Tarent? „Az oroszlánynak is tsak egy kölyke szokott lenni.“ — 1756. Frantzia Ország frigyét köt Austriával, mellynek olly régóta megkérdelhetetlen vágytársa volt. Az egész világ bámúl.

2 Máj. — 1809. Maxim Fő H. megérkezik Bétsbe a' táborból. Seregeink főhadiszállása Linzben, Neoleoné Riedben. — 1851. A' Lengyelek főhadiszállása Jendrzejowban.

3 Máj. — 1270 † Hazánk második alapítója IV-dik Béla. — 1469. Halhatatlan Matyásunk Ollmützban kikiáltatik Tseh Királynak. — 1809. Ferentz Tsászár Kredsbe, 's innét Budweisbe utazik. — 1851. A' Nagy Vezér megveri a' Skutari basát Perlepe 's Köprili közt.

Boldog idő (Castelli után.)

Tegnap valami igen különöst álmodtam. Egy nagy kiterjedésű térségen lelem - fel magam, mellyen minden tartományokból, Kamtsatkától fogva Spanyol Országig, — és minden időszakokból, a' Világ kezdetétől fogva szinte 1820-ik esztendő December hónap 31-dik napjáig, temérdek sokaságú emberek gyülnének össze.

Az anyám testvérje, egy a' régi szokásokat, boldog időket mindenek felett ditsérő és kedvellő, de egyébbaránt igen jó öreg aszszony vala nálam, 's egy embert veve észre, kinek ruházatja azt mutatá, hogy

Toldalék a' M. Kurírhoz.

még a' XIV-ik Lajos idejéből való. Oh! — felkiálta —
 he boldog idő volt ezen nagy Király alatt! — Mit fe-
 tsegsz esztelenül te sátán martalékja — szóll boszszúsan
 a' parókás Frantzia — pokolbeli kín vólt az akkori idő;
 háború, szegénység, bűn, erköltsi romlottság, lom-
 haság és kevélység volt, miket én akkor láttam. Nézd
 ott azon félre tett kalpagú, vastag nyakú férjfiút, az a'
 jó Henrik alatt élt, az ért ám boldog időt. — Mit ér-
 tem én, boldog időt? kérdé emez; azt bizony, polgári
 háborúkat, pártütéseket, tömlöztözéseket, gyilkossá-
 got és éhséget. Pillants tsak ott ama mejj-vasas, kar-
 szár tsattos, paizsos és pántzélós Vitézre, a' volt a'
 boldog idő részese! — Felette hibázol, — felele a' Ká-
 roly idejéből való vitéz — hát semmit sem hallottál a'
 szemfény vesztőkről, útonállókról, erőszakról? ott az
 a' dolmányos férjfiú, az a' római, az élt boldog időben.
 — Az egekért! — kiálta a' Tiberis mellől lévő — az
 hazugság; hát nem olvastad te Svetoniust, és Tacitust?
 Tiberiust, Nerót, Caligulát és Caracallát nem isméred?
 Vesd szemeidet ott ama tógás emberre, ki még akkor
 élt, mikor Róma köztársaság volt, az írhatja le né-
 ked a' boldog időket. — Távol legyen! kiálta a' gön-
 dör bajúszú — a' köztársaság ideje legnyomorúltabb
 vólt; ütközetek, Decemvirek, pártoskodás, a' szent
 hegyen (mons sacer) tanyázó nép, agraria törvény,
 erőszakos választás, örökös Dictatorság, számkiveté-
 sek uralkodtak ekkor. Ezeket nevezed te boldog idő-
 nek? Nézz ide, itt egy Athénei áll, e' látott boldog
 időt. — Igen ám vas időt — felele az. Szegény Görög
 Ország! száz kis státusokra válal te darabolva, mel-
 lyek közt egyik a' másikat szünetlen el akará nyelni;
 kis birodalmak, kis köztársaságok, nagy tyrannkodás,
 democratia, aristocratia, olygarchia, pártok, hábo-
 rúk, árulás, rabszolgaság szabadság nevezete alatt,

— e' volt Görög Ország. Látod amott azon embert, az ismérte Semiramist, a' boldog időt. — Milly balgatság! felsohajt a' magas süvegű férjfiú — Ninive, Ekbatana, Babylon, Susa, Persepolis, szánakozásra méltó városok! elfajúlt idő! szerentsétlen Á'sia! Amott ama tiszteletre méltó Öreg, kinek neve Ádám, az ismérte a' boldog időt, és tsak egyedül ő ismérte. — Hajh! rebeg az őszhajú tisztas ajkán — mikor én éltem, még tsak egy aszszony vólt, 's még is kárhozatra juték, 's tsak két gyermekeim valának, azok közül is egyik agyon ütö a' másikat. Nem kell a' földön keresni boldog időt, tsak ott, a' tsillagokon túl virágzik az!

Kun Pál.

Hittudományt hallgató Pápán.

Mind tsupa boldogokat ne remenylj ott látni, hol a' mi Van 's lehető, az mind tsak térbe' 's időbe jelen meg. Boldogokat képzelhetsz ott, hol térre 's időre Nints szükség, mert test siints 's minden lélek, igazság.

A p h o r i s m á k.

— Zordon sziklák között tenyésznek a' szelid érzetű emberek; a' nagy-világi gyönyör puha karjain az érzéketlen kőszobrok.

— Gyakran kívánnánk a' puszták sivatag téreire, 's az irtoztató bértzek setét üregeibe tigrisek 's hyanak közé futni, hogy az állatok legragadozóbbját-az embert el-kerüljük.

— Báj leánya a' múltnak! szelid visz- emlékezet! Ha a' jelenkor gyászos valója benünket nyomorgat, 's a' komor jövő irtoztató álmai létünk egére borúlnak, Te állasz nyájas szellemként enyhítve, 's vigasztalva éltünk látkörén; 's midőn az elreppent évek szebb korait előnkbe varázslod: báj kellemű hajnali

villámokkal derítet fel a' letűnt örömök tsillámló fényét, 's a' nyájas est tsendes homályaiba leplezed a' ki vívott bal - esetek alélt árnyékaikat!!

— Igen kevés örömök hasonlítanak ahoz, melly keblünket akkor foglalja el, midőn egy lelkes férjfiúban képzeink gondolatink, 's érzéseink viszhangjára — barátunkra találunk.

— Tsak egy maga is lelkes érzetű, képes a' nemes férjfiút tökéletesen meg ítélni. — Mit tsudáljuk tehát, ha a' világ gyakran a' legjobbokról, 's legnemesebbekről legigazságtalanabbúl ítéel?

— Az emberek állitmányaival nem ellenkezni, tulajdoninkban nem határtalanúl bizni szerénység; ám de ezeket, ha bár elménk, 's szívünk bizonyítja is, meg tagadni, 's azoknak, tulajdon ösméreteink ellenére is, hódolni-nyomorúlt alávalóság, 's emberi méltóságunk meg vetése!

— A' tiszteletnek képzetében két különböző jelentésre találunk. Első: „Félek téged, mert tisztelem erényeid.“ A' másik pedig: „Tisztellek téged, mert félek hatalmadtól!!“

— Tsak egy földi létünk szigorú körén túl haladó, — tsak egy halhatatlan valami képes bennünket nagy, 's fájdalmas áldozatokra indítani. Az alélt önnszeretet ezt soha se fogja tenni — gyáva féregként ragad ez a' föld nyomorúlt porához, vagy a' szerentsétlenített emberiség gyász könyűiből épít magának Obeliszkot, hogy átkozott szüleményeivel ezeknek tetején ragyoghasson.

— Semmi sem szokta meg betsülhetetlen kintsünket — az örökre letűnő időt — olly igen el rabolni tőlünk, mint nyugtalan várása valami szerentsés esetenek; órákat, napokat 's tán éveket is — hasztalanúl veszünk - el, 's még se vagyunk képesek a' forrón

óhajt
más

séber
szám
munk
talan
mind
leges

szab
felál

Nen
Mag

óhajtott pillantatott előbb elérni, mint a' természet másolhatatlan örök rendje azt nekünk kijelelé.

— Az ember-ösméret tudománya egész kiterjedésében vévén ezt, kimeríthetetlen. 's ezt tanulni-egy számlálhatatlan nehézségekkel egybekötött fáradságos munka. Az ember egy minta (modell), melly számtalan művészek vi'ssgáló tekinteteinek nyitva áll; — mindenik tsudálja az egészt, 's titkos alkotmányát részlegesen ösméri; de egészen felfogni egyik se képes.

— Lehetetlen hogy az, egy nagy, nemes 's valódi szabad Férjfiú lehessen, a' ki legédesebb kívánatait is feláldozni meg nem tanulá.

Hoványi Ferentz.
Pázm. Nevendéke.

Nemes Györgyi Lajos *) Ts. K. hadnagynak, 's a' Magyar memmes Testőr-ző-sereg tagjának sírkövére.

Itt az enyészetnek bús sírján hamvad egy ifjú
Hervadozó koszorújában, — kinek élte az ember
Boldogulásáért buzgott, 's lágy szíve megindúlt
Hogy ha felét fájdalomak közt szomorogva találta.
Áh! tsak alig kezdett fejlő rózsája pirúlni
A' rény ékeivel tündöklő élete édes
Napjainak, már a' kora sír sűrű éjje övedzi.
Itt szenderg merevedve korán, sítatva azoktól
A' kiket a' szeretet ró'sás köteléki szeliden
Tsatlottak hozzá — itt szenderg szánva honától!

*) Ezen nagy reményü ifjú, ki a' *Feierstunden* nevezetü szép művészeti német folyóírásban lévő két legnehezebb mathematicai példát megfejtvén, díszes jutalmat nyert, az égiekhez f. e. Martius 31-kén szenderült át éltének 22-k esztendejében. — Sírját lengje örök béke malasztja körül.

Mathematicai adat.

Melynek megfejtéséért nemes Györgyi Lajos Ts. K. Hadnagy 's a' t. díszes jutalmat nyere.

Januárius elején mély gondokba merülve ült Julius tanuló asztalánál, midőn Möriz barátja őt meglátogatván, mely gondolatjainak okát kérdezé? Julius e'képen felele. „Kevés napok előtt az az Januárius 3-kán halálozott meg öreg Atyám, és hátra hagyott írásai közt egy olyanra találtam, melly, reám nézve kedvező tartalma végett, öröme gerjesztett volna, ha most szüleim szomorú állapotól nem nyomattatnának — öreg Atyám testvére nagy Mathematicus 's egyszersmind nagy különtz (Sonderling) is vala mint testamontoma is mutatja, melly éppen előttem fekszik. — Tartalma e' következő.

„Mint hogy magamat a' halálhoz közel lenni érzem, 's halálom esztendeje tsupán azon esztendő szám a' 18-dik században, melly kar szám (numerus quadratus vel quadratum) annak okaért szeretetem jeléül edes testvéremnek, vagy azon esetben ha ő is meg halna leg időssebb fiának, annyi forintot hagyok E P, mennyit a' 19-ik század azon szám esztendeinek öszvessége téssen, mellyek általános első számok (numeri absolute primi); azonban azon feltétel alatt, hogy a' tőke pénzt kamatjaival együtt a' következő század azon esztendő számának Januárius 1-én vehessék fel melly karos (quadratum); mert addig a' tőke pénz kamatjaival együtt éppen annyit teend, mint a' 19-ik század minden számesztendeinek tőkepénzemmél az az 49,437 ft. tsonkitott öszvessége, és én ha addig élhetnék, testvérem mostani korának hétszerezett korát, éppen 7 esztendővel haladnám meg. — Most szüleim

éppen annyi esztendősek, a' hány esztendő, kevéssel ez előtt meg halálozott öreg Atyám vala — öreg Anyám ki még él, az is nagyon öreg, mert mostani kora leg nagyobb egyes sokszorozója (einfache Factor) azon esztendei számnak mellyben születtem, jóllehet most éppen annyi esztendősek vagyok, mint öreg-Atyám akkor volt, mikor azon különös örökség szálla reá, mellynek hasznát nem veheté, és mellynek az Atyám és Anyám se vehetendik soká hasznát, ha azon esztendőt érendik el, mellyben az öreg Atyám hátra hagyott öröksége le fizetendő lészen. — Továbbá az Atyámat arra kértem, hogy az Ángyomnak egy bizonságot adjon, hogy neki az örökség fel-vételekor egy olly summát fog kifizetni, melly egyenlő, születése esztendjének háromszorozott számához, és 10 esztendő múlva korának 5-el sokszorozott korához, mert akkor éppen kerek számot fogunk nyerni.

„Én — felele Moritz — az egészből még sem tudok semmit, ámbár a' mondottakat jól értettem.“
Jól van — felele Julius — még ezen két Arányosságot (Proportio) teszem fel:

$$\alpha) \sqrt{x} : \sqrt{x+y} = (y+1) : \sqrt{2y^2+3y+1}$$

$$\beta) (x-y) : \sqrt{a} = \sqrt{b} : xy.$$

x jelenti az Atyám öregségét. — y, az Anyám öregségét; — a, azon esztendőt, mellyben az Atyám vagy én az örökséget átveendjük; — sőt azt is tudodra adom xy ángyom születése napját jelenti, — hogy szüléimnek születések napja Januárius 8-ára, az öreg Anyámé pedig Januárius 4-ére esik. — Most légy olly jó, és felelj ezen kérdéseimre.

1-ör. Mennyit hagyott az öreg-Atyám testvére (Grossonkel) az öreg Atyámnak?

2-or. Mennyit fogok én és az Ángyom egykor kapni?

3-or. Mennyi kamatot hoz az örökség summája?

4-er. Mikor halt meg az öreg Atyám testvére, és mikor vehetendjük fel az örökséget.

5-ör. Hány esztendő volt öreg Atyám — hány esztendő az öreg-Anyám, — Atyám, Anyám, Ángyom, és én hány esztendő vagyok?

6-or. Mellyik esztendőben született mindegyik közülünk, és melly viszonyban áll szüleim kora a és b szám esztendőkhöz?

7-er. Melly napon és melly esztendőben született az öreg-Atyám és öreg-Anyám?

8-or. Melly más itt nem nevezett viszonyokat (relationes) lehet még a' fel adatott számok közt ki nyomozni.

Rejtett szó.

A' természet közepében
 Választám lakhelyemet,
 És mindennek kezdetében
 Feltalálhatsz engemet.
 A' hős Magyart én vezetem,
 'S Murány tetején állok;
 Mármaros kétszer szeretem,
 De Abától elszállok.
 Ma az enyém, már holnap nem,
 Ember igen, de férjfi sem,
 Versem végére tekints
 'S ki most sem tud szeme nints.

Hoványi Ferentz,

P. N.

Megfejtés a' 35. számban: Borsó.